

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs

Pērses iela 2, Rīga, LV-1011, tālr. 67031703, fakss 67031793, e-pasts info@ur.gov.lv, www.ur.gov.lv

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdes
PROTOKOLS Nr.1
Rīgā

09.03.2016.

Nr. _____

Sanāksmi vada:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāre

Guna Paidere

Piedalās:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās
padomes locekļi:

Latvijas juristu biedrības juriste

Silvija Līce

Latvijas Tirgotāju asociācijas padomnieks

Austris Kalniņš

Banku augstskolas asociētais profesors

Jānis Grasis

Latvijas Universitātes Civiltiesisko zinātņu katedras docents

Aivars Lošmanis

Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnesis

Aigars Strupiņš

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra darbinieki:

galvenā valsts notāra vietnieks juridiskajos jautājumos

Sandis Karelis

Pieaicinātie eksperti:

Valsts prezidenta konstitucionālo tiesību padomnieks

Jānis Pleps

Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs

Jānis Garisons

Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants

Raimonds Graube

Valsts valodas centra direktors

Māris Baltiņš

Valsts valodas centra Valodas kontroles Rīgas reģiona nodaļas
vadītājs

Viesturs Razumovskis

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents

Edvīns Danovskis

12.Saeimas deputāte

Janīna Kursīte-Pakule

Protokolē:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Juridiskās nodaļas
juriskonsulte

Sabīne Vētra

Sanāksmi sāk plkst. 15.00

Guna Paidere atklāj sēdi un informē klātesošos par darba kārtībā esošo jautājumu:

Vai ir pieļaujams, ka tiesību subjektu nosaukumā tiek lietoti vārdi, devīzes vai frāzes, kas trešajām personām rada asociāciju ar Latvijas valsti, tās iestādēm vai organizācijām?

Sandis Karelis sniedz ieskatu izskatāmajā jautājumā: likumā "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" ir noteikta Uzņēmumu reģistra kompetence tiesību subjektu nosaukumu vērtēšanā, proti, vai tiesību subjekta nosaukums sakrīt ar citos Uzņēmumu reģistra vestajos

reģistros reģistrēta vai reģistrācijai pieteikta tiesību subjekta nosaukumu un vai starp tiesību subjekta pieteikto nosaukumu un citos Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros jau ierakstītu vai ierakstīšanai pieteiktu nosaukumu vienīgā atšķirība ir atstarpes un pieturzīmes starp nosaukumā lietotajiem burtiem, cipariem vai lielo un mazo burtu lietošana. Atbilstoši tiesību subjektu darbību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem nosaukuma veidošanā Uzņēmumu reģistrs pārbauda: 1) vai tiesību subjekta nosaukumā ir ietverta norāde uz tiesību subjekta veidu, ja tāda ir paredzēta tiesību subjekta darbību regulējošajā normatīvajā aktā; 2) vai nosaukumā ir lietoti latviešu vai latīņu alfabēta burti; 3) vai nosaukumā nav ietvertas maldinošas ziņas par tiesiskā subjekta darbībā svarīgiem apstākļiem, it īpaši par tiesību subjekta tiesisko formu vai tiesību subjekta darbības veidu un apjomu; 4) vai tiesību subjekta nosaukumā nav ietverts valsts vai pašvaldību institūciju nosaukums, vārdi “valsts”, “pašvaldība”, vārdi “Latvijas Republika” vai to tulkojums svešvalodā; 5) vai nosaukums nav pretrunā ar labiem tikumiem; 6) vai nosaukumā nav ietverts administratīvās teritorijas vai apdzīvotas vietas nosaukums. Attiecībā uz politisko partiju nosaukumu vērtēšanu, Uzņēmumu reģistra kompetencē ir pārbaudīt: 1) nosaukuma atšķirību no reģistrētiem vai reģistrācijai pieteiktiem tiesību subjektiem; 2) nosaukuma atšķirību no agrāk reģistrētām politiskajām partijām (neatkarīgi no darbības turpināšanas); 3) nosaukuma atbilstību labiem tikumiem un normatīvajiem aktiem; 4) vai nosaukumā nav ietverts par noziedzīgu vai antikonstitucionālu atzītu organizāciju vai grupu vai militāru formējumu nosaukums; 6) vai nosaukums nerada pozitīvu attieksmi pret vardarbību; 7) nosaukuma atšķirību no organizācijām, kas vērsas pret Latvijas neatkarību, drošību vai suverenitāti; 8) vai nosaukumā ir lietoti latviešu alfabēta burti; 9) vai nosaukums nemaldina par partijas darbības mērķi, veidu un tiesisko formu; 10) vai nosaukumā nav ietverti vārdi "Latvijas Republika", "valsts", "pašvaldība", kā arī valsts vai pašvaldību institūciju nosaukumi. Ņemot vērā to, ka normatīvie akti precīzi nosaka Uzņēmumu reģistra kompetenci tiesību subjektu, t.sk. politisko partiju nosaukumu pārbaudē, rodas jautājums, vai Uzņēmumu reģistrs ir tiesīgs atteikt tiesību subjekta reģistrāciju publiskajā reģistrā, ja pieteiktā tiesību subjekta nosaukums satur vārdus, devīzes vai frāzes, kas trešajām personām rada asociāciju ar Latvijas valsti, tās iestādēm vai organizācijām.

Jānis Garisons norāda, ka Nacionālos bruņotos spēkus un militārpersonas cenšas turēt apolītiskus, jo jebkurā demokrātiskā valstī šis ir viens no pamatprincipiem, ka bruņotajiem spēkiem ir jāievēro neitralitāte iepretim visiem politiskajiem procesiem. Pretējā gadījumā Nacionālie bruņotie spēki varētu tikt izmantoti nedemokrātiskos veidos. Līdz ar to normatīvajos aktos ir noteikts liegums militārpersonām kļūt par politisko partiju biedriem, kamēr viņi atrodas aktīvajā dienestā. Tādējādi aicina ievērot šo principu, ka Nacionālie bruņotie spēki netiek iejaukti politiskajos procesos.

Raimonds Graube pievienojas Jāņa Garisona teiktajam un papildina, ka šos vārdus “Gods kalpot Latvijai” lieto kopš 1991.gada zemessardzē, bet kopš 1992.gada aizsardzības spēkos. Šobrīd frāze “Gods kalpot Latvijai” ir nostiprināta militārā dienesta reglamentā, militāro ceremoniju noteikumos un citos iekšējos normatīvajos aktos. Katru dienu šī frāze tiek lietota aptuveni desmit reizes, savukārt svētku dienās līdz pat tūkstoš reizēm. Tā ir daļa no militārās ceremonijas, kad karavīram ir pienākums teikt šos vārdus “Gods kalpot Latvijai”, piemēram, par jebkuru pateicību, darba apbalvojumu vai pēc jebkura zvēresta došanas. Līdz ar to šai frāzei “Gods kalpot Latvijai” ir ļoti dziļa nozīme, un militārpersonām tie ir emocionāli un ļoti personīgi vārdi, kuri rada noteiktas asociācijas.

Jānis Pleps pievienojas iepriekš teiktajam, ka frāzi “Gods kalpot Latvijai” jau ilgstoši izmanto Nacionālajos bruņotajos spēkos kā svinīgo devīzi un tā ir atpazīstama arī plašai sabiedrībai, ievērojot, ka tā tiek regulāri izmantota valsts apbalvojumu pasniegšanas, militāros, ceremoniālos pasākumos, ko atspoguļo plašsaziņas līdzekļi. Minētās devīzes izmantošana politiskās partijas nosaukumā var radīt iespaidu, ka partijas darbības mērķis ir apvienot personas, kas dienē vai

dienējušas Nacionālajos bruņotajos spēkos, kaut arī politiskās partijas dibinātājiem nav nekā kopīga ar Nacionālajiem bruņotajiem, jo sabiedrība atpazīst frāzi “Gods kalpot Latvijai” kā Nacionālo bruņoto spēku svinīgo devīzi un tas var aizskart Nacionālo bruņoto spēku politisko neitralitāti vai radīt pārliecību par konkrētas politiskās partijas saistību ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem. Līdz ar to politiskās partijas nosaukums “Gods kalpot Latvijai” ir maldinošs un neatbilst Politisko partiju likuma 6.panta sestajai daļai. Tāpat Politisko partiju likuma ceturtās daļas 1.punktā ir noteikts aizliegums veidot tādu politiskās partijas nosaukumu, kas ir pretrunā labiem tikumiem. Šāda aizlieguma mērķis ir nepieļaut privātās gribas izpausmi, kas būtu pretēja sabiedrības interesēm (SKA-505/2012). Tādējādi minētās devīzes izmantošana politiskās partijas nosaukumā var būt pretēja labiem tikumiem, radot maldinošu iespaidu, ka būtu pieļaujams partejiskot tās lietas, kuras raksturo visas sabiedrības kopējās vērtības. Kaut arī Latvijā ir reģistrēta viena politiskā partija, kura savā nosaukumā ir izmantojusi saukli, kas ir kopējs sabiedrības labums – frāze, kura rakstīta uz Brīvības pieminekļa, tas nenozīmē, ka šāda prakse būtu atbalstāma un attīstāma.

Māris Baltiņš norāda, ka jebkuru nosaukumu lieto, lai atšķirtu kādu priekšmetu, lietu vai parādību no citām. Viens no nosaukumu pareizas veidošanas principiem ir tas, lai nosaukums nebūtu viegli sajaucams ar citu nosaukumu un lai tas neradītu tīšas maldinošas asociācijas. Šī frāze “Gods kalpot Latvijai” tiek bieži lietota, tādējādi rodas jautājums, vai viens politiskais spēks var partejiskot un privatizēt šo kopējo vērtību. Līdz ar to ir svarīgi definēt šīs kopējās vērtības. Taču šāds politiskās partijas nosaukums “Gods kalpot Latvijai” ir maldinošs, jo rada asociāciju par militārpersonu apvienošanās politiskajā partijā, kas var būt par pamatu, lai atteiktu šāda nosaukuma reģistrēšanu.

Jānis Grasis uzskata, ka normatīvajos aktos nevarēs uzskaitīt visas iespējamās frāzes un saukļus, kurus aizliegts izmantot tiesību subjektu nosaukumos. Reģistrācijai pieteiktās partijas nosaukums ir jāvērtē saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un vienīgais pamats, lai atteiktu reģistrēt politisko partiju “Gods kalpot Latvijai” varētu būt nosaukuma neatbilstība labiem tikumiem, kas rada asociāciju ar kaut ko citu. Taču atteikumam ir jābūt motivētam, ņemot vērā to, ka viena šāda partija ar nosaukumu “Tēvzemei un brīvībai” ir jau reģistrēta.

Janīna Kursīte-Pakula vērš uzmanību, ka saskaņā ar nerakstītu goda kodeksu jeb labu tikumu praksi kolektīvam piederošus sakrālus jēdzienus atsevišķas partijas vai organizācijas nav tiesīgas piesavināt. Ja pieļaus, ka tiek reģistrēta politiskā partija ar nosaukumu “Gods kalpot Latvijai”, tad tas nozīmēs, ka varēs reģistrēt arī politisko partiju ar nosaukumu “Dievs, svētī Latviju”, kas ir absurdi. Šādu vārdu izmantošana politisko partiju nosaukumos ir maldinoša. Tā nebūtu laba prakse, ja pieļaus piesavināt Latvijas armijai un zemessardzei piederošu devīzi.

Aigars Strupiņš piekrīt, ka nevajadzētu likumā noteikt konkrētas frāzes vai devīzes, kuras ir aizliegts izmantot politisko partiju nosaukumos, jo ir noteikti tiesību principi ar kuriem pilnībā pietiek, lai saprātīgi tos interpretētu un risinātu konkrētas situācijas. Piekrīt, ka ir precedenti – reģistrēta politiskā partija “Tēvzemei un brīvībai”, kura piesavināja kaut ko visai sabiedrībai piederošu, bet tās piesavināšanās vai izmantošanas sekas ir samērā nenozīmīgas. Savukārt ar politiskās partijas nosaukumu “Gods kalpot Latvijai” ir pilnīgi cita situācija, jo politiskais spēks mēģina monopolizēt Nacionālo bruņoto spēku simbolu, kas rada asociāciju, ka partija īpaši atbalsta karavīrus. Taču demokrātiskā sabiedrībā armija ir jānodala un jāpakļauj civilajai kontrolei. Tādējādi, ja tiek mēģināts monopolizēt saikni ar armiju, tad to nevajadzētu pieļaut. Līdz ar to frāzes “Gods kalpot Latvijai” izmantošana neatbilst labiem tikumiem un tās patiesajai jēgai. Tāpat šāds nosaukums ir maldinošs, jo pastāv identificēšanas funkcija, kur varētu notikt šī nosaukuma sajaukšana. Turklāt jāņem vērā, ka ar nosaukuma reģistrāciju kādā publiskā reģistrā, tās subjekts iegūst intelektuālā īpašuma tiesības uz reģistrēto nosaukuma frāzi, ko nevajadzētu pieļaut.

Silvija Līce piebilst, ka labums, ko sabiedrība iegūs, aizliedzot reģistrēt politisko partiju ar nosaukumu "Gods kalpot Latvijai", ir krietni lielāks nekā šīs politiskās partijas zaudējums, ja netiks reģistrēts tās nosaukums.

Sandis Karelis norāda, ka iespējams ārējā normatīvā aktā varētu nostiprināt konkrētus vārdus vai frāzes, kuras būtu aizliegts ietvert tiesību subjektu nosaukumos, ņemot vērā trešo personu intereses, kuras izvēlas tiesību subjekta nosaukumu. Tāpēc būtu labi, ja likumā skaidri tiktu definēti tie vārdi vai frāzes, kuras aizliegts ietvert tiesību subjektu nosaukumos.

Aivars Lošmanis pievienojas jau izskanējušajiem viedokļiem un papildus norāda, ka Uzņēmumu reģistra lēmumam ir jābūt saskaņā ar spēkā esošajām likuma normām, jo šis lēmums ir administratīvais akts un tam ir jābūt juridiski pamatotam. Uzņēmumu reģistram jāveic pārbaude vai pieteiktā tiesību subjekta nosaukums atbilst normatīvo aktu prasībām un Uzņēmumu reģistra lēmums nevar būt patvaļīgs, jo tad tas būs pretrunā ar tiesiskas valsts pamatprincipiem. Politiskās partijas "Gods kalpot Latvijai" nosaukuma neatbilstība labiem tikumiem ir apšaubāma, jo ar labiem tikumiem saprot tos nosaukumus, kuri sabiedrībai ir nepieņemami, taču paši vārdi "Gods kalpot Latvijai" nav uzskatāmi par pretējiem labiem tikumiem. Var piekrist, ka devīzes "Gods kalpot Latvijai" izmantošana politiskās partijas nosaukumā rada maldinošu priekšstatu par politiskās partijas darbības mērķi, veidu un to tiesisko formu, jo minētās devīze rada ciešu saistību un asociāciju ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem. Turklāt Politisko partiju likumā noteiktais regulējums ir pietiekošs, lai Uzņēmumu reģistrs varētu atteikt šādas politiskās partijas nosaukuma "Gods kalpot Latvijai" reģistrēšanu.

Edvīns Danovskis pauž pretēju viedokli, ka pirmā asociācija ar frāzi "Gods kalpot Latvijai" rodas ar politisko partiju "Gods kalpot Rīgai", nevis ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem. Apgalvojums par to, ka sabiedrībai nosaukums asociējas ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ir spekulatīvs un tam nav nekāda empīriskā izskaidrojuma kaut vai tādēļ, ka šobrīd šāds nosaukums ir reģistrēts biedrībai "Gods kalpot Latvijai". No privātpersonu puses var rasties neizpratne par to, kāpēc biedrība ar nosaukumu "Gods kalpot Latvijai" tiek reģistrēta, taču pārvēršot to par politisko partiju ar tādu pašu nosaukumu, politiskās partijas reģistrācija tiek atteikta. Tādējādi rodas jautājums kā gan dibinātājs var uzzināt par to, ka nosaukums "Gods kalpot Latvijai" ir kāda sakrāla frāze iekšējā normatīvajā aktā. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par to, ka šī frāze "Gods kalpot Latvijai" neatbilst labiem tikumiem, tad tas visdrīzāk būtu pamatojams ar to, ka pašā armijā (armijas iekšējā aprītē) šī nosaukuma lietošana varētu radīt divdomīgas situāciju un nevis tāpēc, ka sabiedrībai rastos asociācija ar armiju.

Austris Kalniņš norāda, ka pirmā asociācija ar vārdiem "Gods kalpot Latvijai" rodas ar vārdisku kolektīvu preču zīmes aizsardzību. Lai atteiktu reģistrēt politisko partiju ar nosaukumu "Gods kalpot Latvijai" Uzņēmumu reģistrs varētu izmantot Politisko partiju likuma 6.panta septīto daļu, kurā ir noteikts, ka partijas simbolika nevar sakrist ar valsts simboliku, taču šādā gadījumā būtu jāvērtē vai partijas nosaukums ietver arī simboliku.

Sanāksmi pasludina par slēgtu.

Sanāksmi slēdz 16:30.

Sanāksmes vadītāja

Protokolētāja

G.Paidere

S.Vētra